

ni-
rov
len
rja
mi
ge
de
ad
la
e
i,

V vodnjak padel je v Federacijo pri Bel'aku
sinček kmeta Viliča. Otroka so potegnili
že kot mrliča.

Po svetu.

Zblaznel je duhovnik Straus v ameriški
Missouri. Prišel je kamenje metati in
streljati. Ubil je 8 oseb ter ranil 3.
Korak ga je potem ustrelil. Pred smrtjo
revel k sebi in je dejal, da je svojo
zasluzil.

Med zamorci in belimi Amerikanci je prišlo
k razen do krvavih bojov. Belci so obesili 5 za-
morcev, ker so ti 2 bela ustrelili. 2 zamorca
so skočila v strahu v vodo in utonila. Potem
so zamorci združili in šli proti mestu ter
vsa mesta belega. Vojaštvo prihaja na pomoč.
Veliki požar se je zgodil v vasi Zirl na
polnem. Pogorelo je 167 hiš z vsemi postrani-
mi poslopji ter opravo. Dve osebi sta našli
v plamenih, 4 pa so težko ranjene. Po-
žarano je bilo tudi veliko živine. 1300 oseb
brez strehe, škoda pa je čez 1 milijon kron,
varovani so posestniki le za 600 000 K.

Rudarska smrt. V jami Lour pri St.
Francoskem so se razstrelili plini in
bili 8 knapov.

Nabirajte jubilejne marke!

Kakor znano so izdane v proslavo cesarje-
vega jubileja posebne poštne marke. Mi
prosimo, da nam pošljete naši somišljeniki že
objavljene te poštne znamke. Za veliko število
teh znamk dobimo gotovo svoto denarja, ki se
bode porabila v napredne šolake na-
mene. Nabirajte torej jubilejske marke in po-
šljite jih uredništvu „Štajerca“.

Gospodarske.

Vojaštvo in kmetstvo gospodarstvo.

V teh vrsticah nam ne gre za politične vzroke, ki
bi govorili za in proti vojaštvu. Vsak pametno in lo-
jalno misleč človek bo prepričan, da je vzdrževanje bolj
ali manj močne vojske neobhodno potrebno in da bo
tako tudi ostalo. Ostalo pa bode to tako dolgo, kakor
dolgo bodo obstajale države, ki bodo morale svoje —
po večini gospodarske — koristi braniti zoper druge
države. Branijo pa jih lahko — hvala Bogu ne le z
orožjem; diplomacija ima veliko zaslobo pri svojih
pogajanjih, če se ve, da se opira lahko v slučaju na
močno, vedno pripravljeno vojsko. Mir se zagotovi v
prvi vrsti — kakor čudno se to na prvi pogled zdi —
s tem, da je vojaštvo vsak čas pripravljeno za vojsko.

Tudi ne maramo govoriti o raznih zahtevah, ki so
se stavile v zadnjem času večkrat in od raznih strani
in ki jih je tudi vojaška uprava priznava, n. pr. zahteva
po dveletni službi, glede dovolitve dopustov ob času
žetve za kmetijske posle i. t. d.; očitati hočemo samo
zveze med vojaštvom in kmetijstvom.

Naj se to zdi še tako malo verjetno, vendar se
mora priznati, da sta oba poklica v tesni zvezi in da
vplivata zelo drug na drugega.

Kmetijstvo daje domovini na leta in leta svoje naj-
boljše moči na razpolago, da jih lahko porabi za vojsko,
in z veseljem, iz odkritosrčnega, patriotičnega mišljenja.
Statistika nam pravi, da pripada več kot polovica vseh
vojaških oseb kmetiskim stanovom, zgodovina nas uči-
da, da sta cesar in dom vedno dobila najboljši, najpo-
gumnejši in najzvestejši vojaške iz kmetijskega stanu.

Kako vpliva vojaštvo na kmetijstvo? Splošno se
lahko reče, da koristi vojaška obveznost kmetom zelo,
a zanikati se tudi ne more, da jim na drugi strani tudi
precej škoduje.

Korist lahko spoznamo: Mlad fant, čegar ob-
zorje je bilo, predno je bil pozvan k vojakom,
zelo ozko, spozna pri vojakih svet, življenje in red.
Mladi ljudje pridejo vun v svet, spoznajo druge kraje
in dežele in se seznanijo s tovariši iz drugih stanov in
poklicov. Z eno besedo: razširijo si svoje obzorje. Če
se oziroma na razmere pri naših domačih polkih, po-
tem vidimo že pri onih naših garnizijah, ki leže na jugu
naše domovine, da spoznajo naši otroci dežele, šege in
običaje, ki jih brez vojaštva pač ne bi imeli nikdar, ali
pa zelo redko priliko proučevati.

Ali tudi strogo vojaška disciplina, skrb za red in
navsezadnje večkrat potrebni veliki napori lahko ugodno
vplivajo na izomiko in izobrazbo mladega vojaka,
utrdijo mu značaj, voljo in energijo. O vseh teh ko-
ristih nam pač ni treba še dalje govoriti, ker so preveč
očividne.

A ravno te koristi delajo tudi veliko škodo, ki se
opazi posebno pri sedanjih razmerah v kmetijstvu.
Marsikateri mladenič, ki ni imel doma upanja, da bi
prišel na svoje posestvo se ne vrne več na kmete.
Spoznal je življenje v garnizijskih mestih, ugaja mu in

zato se ne mara več vrniti na deželo. Mislijo si, da si
bodo s tem, da spremenijo svoj poklic, popravili svoje
glatno stališče, hočejo v tovarne, iščejo službe pri že-
leznicah, v trgovinah i. t. d. Sami pravijo, da so spre-
menili svoj poklic, da bi si zboljšali svoje glatno sta-
lišče; večkrat pa je tega kriva samo domišljavost, ki je
nastala iz tega, da so spoznali nove razmere in pred
vsem mesto: sramujejo se, da bi postali zopet »kmečki
hlapci«.

Mnogo se je že pisalo o tem, da je stara, dobra
in častna beseda »kmet« postala v zadnjem času — po-
sebnost med kmeti samimi — tako neprijetna in da se
je kmetje sami sramujejo. Nič ne več biti »kmet«,
ampak zvejo se »kmetovalec«, »posestnik«, »ekonom«
in kar je še več takih imen. Kakšen je gospodar, tak
je tudi hlapec. Nobeden ne več biti »kmečki hlapec«
in se tudi ne tako imenovati. To staro, častno ime se
opíše na razne načine. Najbolj je prijetno ime »kme-
tijski delavec«. Značilno pri vsem tem pa je, da se
beseda »hlapec« navadno opíše z besedo »delavec«. To
pa vsled tega, ker je socialna demokracija znala nare-
diti ime »delavec« zopet častno in mu priboriti pri-
znanje.

In v tem, da je vojaštvo spravilo ob čast službo
hlapcev, tiči v sedanjih razmerah velika škoda za vse
kmetijstvo. Sedaj pride naloga naših zastopnikov, da to
škodo odpravijo.

Ali kako pa?
V naslednjih vrsticah hočemo pokazati pot, ki bo
mogoče peljala k našemu cilju in po kateri se bode
mogoče dalo še kako drugače koristiti nasemu kme-
tijstvu.

V prejšnjem delu te razprave smo pokazali, da se
mnogi kmetijski delavci, posebno hlapci, po odsluženih
vojaških letih ne vrnejo zopet domu, ker se — vsled
različnih vplivov in iz različnih vzrokov, sramujejo svo-
jega poklica. Ta neugoden vpliv vojaškega poklica bi se
moral odpraviti. To pa bi se lahko zgodilo le na ta
način, če bi se fantom vcepilo prepričanje, da je tudi
delo in poklic hlapca častno. V tem oziru bi lahko zelo
ugodno vplival primeren pouk in primerna vzgoja. Od
vojaške se seveda ne more zahtevati, da bi poskrbela
za to, da bi se v mladih vojaki vzbudilo veselje za
kmečki stan. To spada v šolo, v družino.

Ustvarila pa bi se lahko institucija, s katero bi se
lahko med časom vojaške službe gojili v vojaki — sicer
le neposredno — kmečki stanovski ponos.

Avstrija bi si v tej stvari lahko vzela vzgled na
drugih državah, posebno na Rumunski.

Tukaj menimo kmetijske večerne tečaje pri vojaki.
S takimi bi se lahko na eni strani povzdignili kmečki
stanovski ponos pri vojaki, na drugi strani pa bi se
vojaški lahko tudi poučili v pametnem obdelovanju po-
sestva in lahko bi se seznanili z marsikaterim novim
načinom pri gospodarstvu.

Umljivo je, da ne moremo zahtevati od vojaške
uprave, naj poleg tečajev in iz različnih vzrokov še
za kmetijsko izobrazbo vojakov. Tudi politični vzroki
pri nas tega ne bi dopuščali. Kar je mogoče na Ru-
munskem, to pač pri nas ni ravno mogoče. Ali tudi te
razmere bi ne bile nobena resna ovira, če bi se vpra-
šanje večernih poučnih tečajev pri vojaštvu za resno
vzelo in primerno vpoštevalo.

Šlo bi mogoče na sledeči način:

Trenutno draginjo živi v mestih, o kateri se toliko
govori in o katere vzrokih nam pač ni treba govoriti,
čuti pred vsem gotovo tudi vojaška uprava, ki mora
skrbeti tisočim in tisočim na dan za živje. Tukaj pa bi
lahko začeli s tem delom. Vojaška uprava bi gotovo
privolila, če bi bilo za vsako garnizijo primerno veliko
zemljišče na razpolago, na katerem bi se lahko vsaj
deloma oni pridelki dobili, ki jih potrebuje uprava vsak
dan. Gotovo bi se vojaška uprava tudi ne branila neka-
terih pogojev, če bi se ji zadržilo in dalo zagotovilo, da
pri tem ne bo trpela vojaška izobrazba.

Ti pogoji bi bili nekako sledeči:

1. Za sredstva pri gospodarjenju: delavske moči,
seme, gnoj i. t. d. mora skrbeti vojaški erar.

2. Z zemljiščem se mora gospodariti po modernih
nazorih in pametno. Določeni gospodarsko izobraženi
vladini osebami (potovalnim učiteljem i. t. d.) se mora
pustiti potreben vpliv. Potrebna dela bi se lahko — z
ozirom na veliko število delavskih moči, ki so na raz-
polago, opravila ob času, ko bi vojaška služba s tem
ne bila prikrajšana in ne imela škode. Moštvo bi imelo
s tem delom gotovo veselje, tako da bi se jih mnogo
radovoljno oglasilo, ki bi v prostem času delali. V
vsaki garniziji se bo menda tudi našel kak častnik ali
podčastnik, ki bo lahko delo nadzoroval, razdelil in
vodil. Kmetijsko izobražene učne moči bi ga morale pri
tem podpirati in skrbeti tudi za teoretično izobrazbo
vojaštva (pametno gnojenje in krmiljenje, gojenje in
oskrbovanje rastlin). V teh vzornih gospodarstvih bi se
morale gojiti tudi druge stroke kmetijstva, ki za vojaštvo
samo nimajo direktne koristi, ki pa imajo drugače za
kmetijstvo velik pomen (n. pr. hmeljarstvo, vino in
sadlerija).

Ni treba dvomiti, da bo, če se bo vsa stvar pa-
metno začela in primerno izvedla, imelo gospodarstvo
veliko korist od tega. To pa na dvojen način.

1. Vojaki, ki bi prišli z dežele, bi imeli dovolj
prilike, da bi videli pametno gospodarstvo in da bi pri
njem tudi sami sodelovali. Z bogatimi izkušnjami bi se
vrnili v domovino in tam bi jih lahko izbrili prakti-
čno.

2. Ti vojaki se z vojaško službo ne bi odtujili svo-
jemu poklicu, ampak bi se nanj priklenili še z močnej-
šimi vezmi. Gotovo bi bilo tudi dovolj prilike, da bi se
vzbujala stanovska zavest vojakov, in zanimanje za kme-
tijske organizacije.

A tudi vojaški erar bi imel velik dobiček, ki bi se
lahko izrazil v številkah.

Vpraša se le, kedo naj da vojaškemu erarju ta
zemljišča na razpolago. Država in posamezne dežele.
Izdatki za to bi ne bili preveliki in bi kmetijstvu gotovo
toliko koristili, kolikor različne kmetijske šole, subven-
cije i. t. d.

Ni naša naloga in tudi ne spada v okvir tega
spisa, da bi natanko naštevati stroške, ki bi jih povzro-
čilo to podjetje in da bi podali natančen načrt te orga-
nizacije. Na vsak način bi prinesla velike koristi. Tudi
bi se dalo s tem lahko poskusiti v jedni ali drugi gar-
niziji, ki ima vojaštvo iz pretežno kmetijskih slojev.

Če smo s temi izvajajni opozorili merodajne kroge
na to zadevo, smo dosegli svoj namen. Sedaj pa je
naloga poklicanih zastopnikov kmetijstva, da to vpra-
šanje preštudirajo in storijo potrebne korake.

K.

Štiri poglavitne reči pri zatiranju peronospora.

1. Peronospora ne nastopi vsako leto ob istem času.
Lahko nastopi že v maju ali tudi še le v septembru,
kakor hitro sta dana oba pogoja skupno, da lahko
vzklijejo njene troske, namreč toplota in mokrota. 2. Pe-
ronospora se ne prime samo listov, ampak tudi grozdja
in tako uniči večkrat celo trgatve. Zato moramo gledati
na to, da tudi grozje pošteno oskropimo. 3. Pero-
nospora ne odmrava ravno lahko. Kdor misli, da bo letos
malo ali nič peronospora, ta se moti; lani je sicer na-
stopila manj hudo. To pa ne sme zapeljati nobenega
vinorejca, ker sicer zna zgubiti velik del trgatve. 4. Lju-
dje ali ne vedo ali pa ne pazijo dovolj na to, da me-
šanica iz galice in apna ni zdravilo za osmojene trse,
ampak ea samo zabrani, da se trs ne osmudi. Če se le
potem skropimo, ko je peronospora že nastopila, potem
je prepozno. Ker peronosporine troske ne odmrjejo,
ampak vsako leto le čakajo na ugoden čas, namreč ko
je ureme toplo io mokro, zato se naj ravna vsak vino-
rejec po pravili: prvi skropim maja, drugi v začetku
junija, potem pa, kadar bo potrebno. Stori, kar moraš
in potem naj pride, kar hoče. S tem si prihraniš oči-
tanje, da si si sam zakrivil škode na blagu in premo-
ženju.

Goričan.

Somišljeniki!

Kdor se strinja z našim delom, kdor ra-
zume in ceni našo nalogo, kdor ni naprednjak le
na jeziku temveč tudi v dejanju, ta mora biti
član našega

tiskovnega društva

(Pressverein).

Vsak član tega društva ima posoditi društvu
10 deset kron, ki se vrnejo in ki se tudi
obrestujejo. Ta denar torej ni izgubljen,
temveč se vrne na zahtevo z 4% obresti. Vsakdo
ima lahko več deležev po 10 K, vsakdo pa
vplača taki delež tudi lahko po obrokih (ratah).

Društvo ima namen, zagotoviti gospo-
darski, denarni temelj „Štajerca“, povečati list
čimbolj, da zamore odgovarjati vsem zahtevam
čitateljev, izdajati vsako leto „Štajerčev
koledar“, ki bode nudil več koristnega in za-
bavnega čitiva kakor vsi drugi koledarji, —
sploh ima naše tiskovno društvo namen, de-
lati za izobrazbo, poduk, gospodarsko zbolj-
šanje, delati za osvoboditev ljudstva
od zatiranja in bede. Vsakdo bodi član,
kajti izobrazba edino nas dovede do boljše bo-
dočnosti.

Na delo!
Vodstvo tiskovnega društva „Štajerca“ v Ptuj.

Listnica uredništva in uprav- ništva.

Opozarjamo zopet, da je uredniški zaključek v
opoludne. — Naročniki v Zel. Kaplji in St. Vidu
pri Ptuj: Prosil si pošto, da dostavi list redno! —
F. Guček, Merbeck: Plačano do 1./12. 1908. — J. K.
Ormuž: List se redno odpošilja. Vprašajte na pošti. —
S. V. Trbovlje: Velja isto.

Loterijske številke.

Gradec, dne 13. junija: 81, 80, 2, 52, 14.
Trst, dne 20. junija: 48, 41, 76, 56, 36.

Dobrotanju človeštva služita apotekarja Thierry-balm in
centifolij-mazilo, o katerih izborni pričajo stotera zahvalna pisma.
Ta dva nerekonzervirana, svetovnoznana sredstva, ki se nikdar ne
pokvarita, donosna skoraj vedno pomoč. Imejte ta sredstva vedno
doma ter branite se enakih ponaredb, ki so kaznivo in brez
črednosti. Thierry-balm 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 6 K.
Centifolij-m zilo 2 dozi K 3 60 se prave dobite v apoteki pri angeli-
varu A. Thierry v Pregradi pri Rogatcu.
Razočarani so vsi o lahki in sledljivi rabi splošno hvalje-
nega tekočega „Girine-Olwachswiche“ za parket in linolej, samo